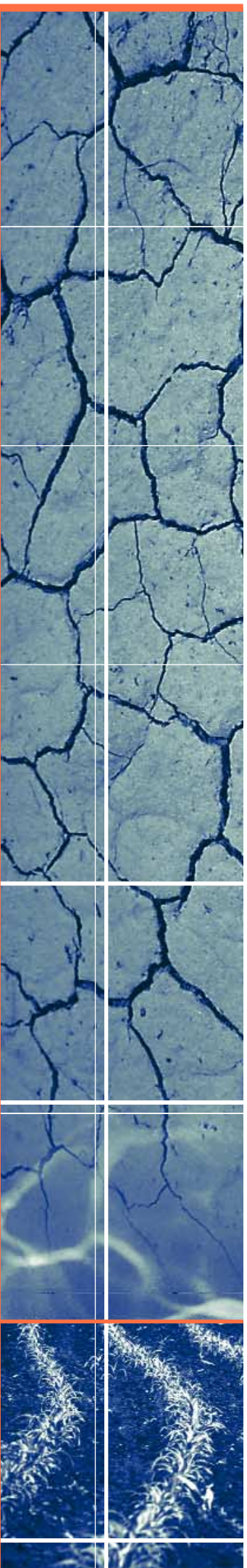

Brochure nr. 04

Zorgen voor dieren over de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

landbouw, natuurbeheer
en visserij

Zorgen voor dieren over de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Inhoud

3	1. Over deze brochure
4	2. Dierenwelzijn en de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren
4	– Vroeger
4	– Dierenwelzijn
5	– Gezondheids- en welzijnswet voor dieren
5	– Algemene regels
6	– Soorten dieren
6	– Welzijn van in het wild levende dieren
7	3. Landbouwhuisdieren
7	– Waarom regels voor landbouwhuisdieren?
7	– Regels: huisvesting
8	– Regels: vervoer
8	– Regels: ingrepen
8	– Regels: biotechnologie
8	– Regels: overig
10	4. Huisdieren en exotische dieren
10	– Huisdieren
10	– Verantwoordelijk voor het dier
10	– Regels voor huisdieren
10	– Exotische huisdieren
11	– Exotische dierentuindieren
12	5. Voorlichting en onderzoek
12	– Voorlichting
12	– Onderzoek
13	– Meer informatie

Brochure nr. 04

Zorgen voor dieren over de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

1. Over deze brochure

Heb jij een hond, een kat of misschien een paar exotische vissen in je aquarium? Dan weet je wat het is om voor dieren te zorgen. Om ervoor verantwoordelijk te zijn dat ze genoeg te eten krijgen, dat ze op tijd een schone bak hebben en dat ze gezond blijven. Je wilt dat het jouw dieren aan niets ontbreekt, en dat ze een leuk leven hebben.

Veel mensen in Nederland zorgen voor dieren. Niet alleen mensen met huisdieren, maar ook boeren die dieren houden en oppassers in dierentuinen. Hoewel dit heel verschillende soorten dieren zijn, willen de mensen die voor deze dieren zorgen vrijwel allemaal hetzelfde: dat het dier gezond is en dat het zich goed voelt. Dat goed voelen noemen we ook wel 'welzijn'.

Dieren voelen zich niet altijd goed als ze in een kooi of een huis worden gehouden. Dieren horen eigenlijk in de vrije natuur te leven. Als dieren binnen worden gehouden moeten ze zich aanpassen. Vaak is dit geen probleem, soms kunnen ze dat echter niet. Het welzijn van deze dieren komt dan in gevaar. Als bijvoorbeeld veel varkens in een klein hok zitten, voelen ze zich niet goed. Ze kunnen dan agressief worden en elkaar bijten.

Het is niet altijd makkelijk om ervoor te zorgen dat je dieren zich goed voelen. Wat goed is voor dieren komt niet altijd overeen met wat goed is voor mensen. Voor ons is het leuk om naar de dierentuin te gaan en naar de dieren te kijken. Maar is het voor de dieren wel zo leuk om de hele dag aangehaapt te worden? En je oma kan wel graag een kanarie willen houden, het is maar de vraag of die kanarie daar zo'n zin in heeft, zo in z'n eentje in een kooitje zitten.

Het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV) heeft regels gemaakt om het welzijn te garanderen van dieren die door mensen gehouden worden. In deze brochure lees je waarom die regels er zijn, voor welke dieren die gelden en welke regels er zijn.

Wie voor een dier zorgt, wil dat het dier gezond is en dat het zich goed voelt.

2. Dierenwelzijn en de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Vroeger

Bij de eerste wet die dieren beschermde was het dier niet belangrijk. In 1886 werd in het Wetboek van Strafrecht mishandeling van een dier strafbaar gesteld. De reden hiervoor was dat de 'zedelijke gevoelens' van mensen die de mishandeling moesten aanzien of aanhoren werden gekwetst. Het ging dus niet om het lijden van de dieren door pijn, honger of dorst, maar om de mensen die dat lijden niet konden aanzien en medelijden met de dieren kregen.

Bij de eerste wet die dieren beschermde, was het dier niet belangrijk.

In 1961 werd die wet gewijzigd. Nu werd het strafbaar om een dier opzettelijk pijn te doen of te kwellen zonder 'redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is'. Als je verantwoordelijk was voor een dier en er niet goed voor zorgde, was je strafbaar. Deze regels waren echter erg ruim en vaag geformuleerd. Het was daardoor heel moeilijk om iemand op grond van deze wet te straffen.

Dierenwelzijn

De aangepaste wet uit 1961 ging eigenlijk alleen nog maar over diergezondheid. Pas aan het eind van de jaren zestig wordt ook het welzijn van dieren belangrijk. Toen ontstond de intensieve veehouderij, waarbij heel veel dieren werden gehouden op weinig grond. Mensen gingen zich afvragen of dat wel zo goed was voor die dieren. Ze vonden dat dieren er niet alleen maar zijn voor het nut van de mens. Dieren hebben ook een eigen waarde. Dit wordt de *intrinsieke waarde* genoemd; hun bestaan is op zichzelf waardevol. Dus zonder te kijken of die dieren nuttig zijn voor de mens.

Maar wat is dierenwelzijn dan precies? Dierenwelzijn is eigenlijk de geestelijke gezondheid van een dier. Het betekent dat een dier zich goed moet voelen in zijn omgeving. Niet alle dieren voelen dat. Elk dier probeert zich namelijk aan te passen aan zijn leefomgeving en je kunt je voorstellen dat dat heel moeilijk is voor dieren die in een onnatuurlijke omgeving leven. Denk bijvoorbeeld aan een kip in een legbatterij, of een panter in een kooi in de dierentuin. Zo'n dier kan aanpassingsproblemen krijgen en dan gaat hij zich vreemd gedragen: hij doet andere dingen dan natuurlijk en normaal voor hem zijn. Het kan ook gebeuren dat hij pijn krijgt of telkens heel bang is. Als een dier zich zo gedraagt dan is het duidelijk dat zijn welzijn is aangetast.

Dierenwelzijn internationaal

Niet alleen in Nederland is er aandacht voor het welzijn van dieren. Ook internationaal wordt regelmatig overlegd over dierenwelzijn. Bijvoorbeeld in de Europese Unie (EU) en in de Raad van Europa. Bij de Raad van Europa zijn vrijwel alle Europese landen - van Turkije tot IJsland - aangesloten. Al in 1968 werd hierin het eerste verdrag gesloten voor de bescherming van dieren tijdens internationaal vervoer. In de loop van de tijd zijn voor verschillende diersoorten aanbevelingen gedaan voor huisvesting, verzorging en leefomstandigheden.

Die aanbevelingen van de Raad van Europa zijn vaak het uitgangspunt voor regelgeving over dierenwelzijn in de EU. Een deel van de regelgeving in de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren is gebaseerd op regels van de EU. Bijvoorbeeld de regels over huisvesting en vervoer van dieren (zie hoofdstuk 3).

Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Om te voorkomen dat het welzijn van dieren werd aangetast, besloot het ministerie van LNV een nieuwe wet te maken. Voor alle dieren die door mensen worden gehouden. Deze nieuwe wet werd in 1992 aangenomen, en heet: de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD). Uitgangspunt van deze wet is dat je geen handelingen met dieren mag verrichten, tenzij in de wet staat dat het wel mag (dit wordt het 'nee, tenzij'- principe genoemd). Dit in tegenstelling tot de vorige wetten, waarbij je bijna alles mocht doen, tenzij in de wet stond dat het niet mocht.

Brochure nr. 04

Zorgen voor dieren over de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Een dier in een dierentuin kan aanpassingsproblemen krijgen en zich vreemd gaan gedragen.

De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren is een 'kaderwet'. Dat betekent dat de wet een soort raamwerk geeft waarbinnen de uiteindelijke regels vastgesteld worden. De wet was dus nog niet af in 1992. Er zijn daarna regels vastgesteld op allerlei gebieden. Van de minimale grootte van boxen voor kalveren, tot een lijst van hondenrassen die een slee mogen trekken. Ook nu is de wet nog niet af en komen er nog steeds nieuwe gezondheids- en welzijnsregels bij.

Algemene regels

In de GWWD staan algemene regels die voor alle dieren gelden. Een aantal van deze regels wordt in de volgende hoofdstukken per diersoort uitgelegd. In de algemene regels staat onder andere dat het verboden is:

- een dier onnodig pijn of letsel te veroorzaken, of zijn gezondheid of welzijn te beschadigen
- een dier de nodige verzorging te onthouden
- ingrepen te plegen bij dieren (tenzij anders in de wet staat)
- dieren te doden (tenzij anders in de wet staat)
- dieren als prijs, beloning of gift uit te reiken

Ook is iedereen verplicht een hulpbehoevend dier zorg te verlenen. Verder zijn er strenge regels voor bijvoorbeeld:

- de huisvesting van dieren (voor een aantal diersoorten)
- het slachten van dieren
- het vervoeren van dieren.

Regels voor huisvesting en vervoer van dieren zijn gebaseerd op Europese regels.

Brochure nr. 04

Zorgen voor dieren over de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Iedereen is verplicht een hulpbehoevend dier zorg te verlenen.

Soorten dieren

De regels in de GWWD gelden voor verschillende soorten dieren. Overeenkomst tussen deze dieren is dat het allemaal dieren zijn die door mensen gehouden worden. De soorten dieren waar de wet over gaat zijn huisdieren (die worden in de wet *gezelschapsdieren* genoemd), landbouwhuisdieren (bijvoorbeeld koeien en varkens) en exotische dieren (bijvoorbeeld schildpadden, dieren in dierentuinen). Voor de verschillende soorten dieren zijn de regels soms anders uitgewerkt.

In hoofdstuk drie lees je meer over de verschillende regels voor landbouwhuisdieren, in hoofdstuk vier over de regels voor gezelschapsdieren en exotische dieren.

Welzijn van in het wild levende dieren

Het ministerie van LNV heeft niet alleen regels gemaakt over dieren die door mensen worden gehouden. Ook voor dieren die in het wild leven zijn er regels om hun gezondheid en welzijn te garanderen. Die regels vind je bijvoorbeeld in de Flora- en faunawet en de Vogelrichtlijn. Hierover lees je meer in de brochure 'Bescherming van planten en dieren' uit deze reeks.

Brochure nr. 04

Zorgen voor dieren over de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Dieren die voor productie worden gehouden, leven meestal in een onnatuurlijke omgeving.

De consument beslist

De intensieve veehouderij - veel dieren op een klein oppervlak - lijkt misschien allemaal niet zo prettig. Maar wij zorgen er met z'n allen voor dat deze manier van werken blijft bestaan. De boer is alleen maar een onderdeel van een groter geheel. Stel nou dat een boer diervriendelijker zou willen produceren. Hij heeft dan meer ruimte per dier nodig. Hij moet z'n stallen verbouwen en kan minder dieren houden in dezelfde ruimte. De kosten per dier zijn dus veel hoger. De consument zal dan ook meer moeten betalen. Uiteindelijk beslist de consument: betaal je meer voor diervriendelijke producten, of maakt het je niet uit en betaal je minder? Jij koopt en eet het vlees.

3. Landbouwhuisdieren

De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren is gemaakt om te garanderen dat mensen goed voor dieren zorgen. Dit hoofdstuk gaat over de regels waaraan mensen zich moeten houden als ze voor landbouwhuisdieren zorgen.

Waarom regels voor landbouwhuisdieren?

Landbouwhuisdieren zijn dieren die gebruikt worden voor de productie van vlees, melk, eieren, huiden of wol. Dieren die je op een boerderij vindt dus. Het zijn bijvoorbeeld koeien, varkens en schapen, maar ook struisvogels en nertsen. In de wet staat een lijst met alle dieren die je in Nederland voor productie mag houden. Deze dieren hebben vaak problemen met gezondheid en welzijn. Dieren die voor productie worden gehouden, leven meestal in een zeer onnatuurlijke omgeving. Denk bijvoorbeeld aan varkens. De voorouders van onze varkens leefden in het bos, zochten daar met hun gevoelige neus wroetend hun eten en rolden in modderbaden. Nu zitten de meeste varkens in een kaal, krap hok, met veel andere varkens. Het is niet zo gek als ze zich niet aan kunnen passen en dat ze problemen met hun welzijn krijgen.

Als een boer diervriendelijk wil produceren, heeft hij meer ruimte per dier nodig.

Regels: huisvesting

Om de hiervoor genoemde welzijnsproblemen tegen te gaan, staan in de GWWD regels over de ruimte die dieren moeten hebben in hun stal. Ook staan er regels in over de inrichting van die stallen, hokken of kooien. En bijvoorbeeld ook in wat voor soort stal je welke dieren mag houden. Zo mogen vanaf 2004 kalveren die ouder zijn dan acht weken, alleen nog maar in groepen worden gehouden (vroeger zaten ze allemaal alleen in hun eigen hokje). In zo'n groepsruimte moet elk kalf minimaal 1,5 m² ruimte hebben. Ook zijn er regels over wat voor soort bodem de stal moet hebben, bijvoorbeeld een roostervloer of een dichte vloer om op te liggen. En er zijn regels over hoeveel buitenlicht er minstens in de stal moet komen.

Ook voor andere dieren (bijvoorbeeld varkens en kippen) zijn er dit soort regels. Zo worden voor kippen eisen gesteld aan de lengte van de voerbak, aan de hoogte van de kooi en aan de drinkwatervoorziening.

Stallen, hokken en kooien moeten aan bepaalde regels voldoen.

Brochure nr. 04

Zorgen voor dieren over de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Dieren moeten voldoende ruimte hebben tijdens het vervoer en ze moeten goed worden verzorgd.

Regels: vervoer

Ook het vervoeren van dieren kan slecht zijn voor hun welzijn. Vandaar dat ook hiervoor regels zijn. Om dieren te vervoeren heb je een *erkenning* (een soort vergunning) nodig van de minister van LNV. Daarnaast moet je ervoor zorgen dat de dieren voldoende ruimte hebben tijdens het vervoer en goed worden verzorgd. En wil je dieren langer dan acht uur vervoeren dan moet je een reisschema maken, met daarin de rusttijden en stopplaatsen. Per diersoort is bovendien bepaald hoe lang de dieren vervoerd mogen worden. Ook zijn er speciale regels voor het vervoer van zogenaamde wrakke (zieke of gewonde) dieren. Deze dieren mag je alleen vervoeren naar een dierenarts of naar de dichtstbijzijnde slachtplaats voor wrak vee.

Regels: ingrepen

Wat mag je wel en niet doen bij dieren? Hiervoor staan regels in het Ingrepenbesluit. Zo mag je bij een koe bijvoorbeeld een oor-

merk (zo'n gele flap) aan haar oor hangen en mogen koeien onthoord worden. In de GWWD staat dat alle 'lichamelijke ingrepen' bij een dier verboden zijn, tenzij uitdrukkelijk in de wet staat dat het wel mag (zoals dus bijvoorbeeld onthoornen). Ingrepen om dieren onvruchtbaar te maken en ingrepen die een dierenarts voorschrijft, zijn altijd toegestaan.

Een aantal ingrepen mag tijdelijk nog wel, maar er staat nu al in de wet dat ze straks niet meer mogen. Dit is gedaan om boeren een andere oplossing voor die ingrepen te laten vinden. Zo worden paarden bijvoorbeeld nu nog gebrandmerkt: een merk van de eigenaar wordt in hun huid gebrand. Maar dit kan ook met vriesbranden. Dat is veel minder pijnlijk voor paarden. Brandmerken is dan ook per 1 september 2001 verboden.

Diervriendelijke producten

Bij diervriendelijke producten kun je bijvoorbeeld denken aan biologische producten en scharrelproducten. Een varken is niet zomaar een scharrelvarken, daarvoor moet er aan een aantal eisen worden voldaan. Zo hebben scharrelvarkens, in vergelijking met 'normale' varkens, meer ruimte, meer licht, kunnen ze naar buiten en hebben ze een ligruimte met een laag stro. Een biologisch varken heeft al deze dingen ook, maar krijgt daarnaast biologisch geteeld voer (voer dat is geproduceerd zonder gebruik van kunstmest en chemische bestrijdingsmiddelen).

Scharrelvarkens hebben, in vergelijking met 'normale' varkens, meer ruimte.

Brochure nr. 04

Zorgen voor dieren over de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Regels: biotechnologie

In de GWWD staat dat het verboden is biotechnologische handelingen bij dieren te verrichten, tenzij je hiervoor een vergunning hebt van de minister van LNV. Voorbeelden van biotechnologische handelingen zijn: het veranderen van de erfelijke eigenschappen van varkens, zodat ze minder vet en meer vlees produceren (dit zorgt wel voor grote gezondheidsproblemen bij de varkens). Of het 'mengen' van cellen van verschillende diersoorten, waardoor een mengdier ontstaat (een schaap en een geit worden samen een scheid). Je krijgt pas een vergunning voor biotechnologische handelingen als ze geen onaanvaardbare gevolgen hebben voor de gezondheid of het welzijn van dieren.

Een andere vorm van biotechnologie is het geven van hormonen aan koeien om ervoor te zorgen dat ze meer melk geven. In de EU zijn echter veel stoffen die de melk- of vleesproductie verhogen, verboden.

Regels: overig

Verdere regels in de GWWD gaan onder andere over op welke leeftijd een jong dier bij zijn moeder mag worden weggehaald. Dit mag pas als ze zelfstandig voedsel op kunnen nemen en hun afweersysteem voldoende is ontwikkeld. Ook zijn er regels over voortplantingstechnieken. Landbouwhuisdieren paren namelijk niet meer met elkaar, maar het vrouwtje wordt kunstmatig bevrucht met het

zaad van het mannetje. Dit heet kunstmatige inseminatie (k.i.). In de GWWD staat welke voortplantingstechnieken mogen worden gebruikt en wie die technieken mag toepassen (bijvoorbeeld de boer zelf of de veearts). Daarnaast zijn er regels voor het ritueel slachten van dieren. Dieren worden bij het slachten meestal eerst bedwelmd, zodat ze geen pijn meer voelen. Maar in sommige godsdiensten mag dat niet, dieren moeten dan volgens bepaalde regels - rituelen - geslacht worden. Ook bij ritueel slachten moet er alles aan gedaan worden om te voorkomen dat de dieren pijn lijden. Ook staan in de GWWD regels voor het exporteren van dieren naar het buitenland. Dit zijn administratieve regels, ze gaan over welke documenten je nodig hebt om te exporteren.

Er zijn ook regels voor het slachten van dieren.

4. Huisdieren en exotische dieren

De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren geldt niet alleen voor landbouwhuisdieren, maar voor alle dieren waar mensen voor zorgen. In dit hoofdstuk lees je de regels die er zijn voor het houden van huisdieren en exotische dieren.

Huisdieren

'Gezelschapsdieren' is het woord dat in de GWWD wordt gebruikt voor wat we meestal gewoon huisdieren noemen. Dus je hond of kat, de cavia van de burens of de spinnen van je neef. In Nederland zijn er zo'n 15 miljoen huisdieren. Waarvoor meestal erg goed wordt gezorgd. Maar ook voor deze dieren geldt dat ze in een andere omgeving leven dan ze in de natuur gewend zijn. Een vogel kan in de natuur vrij rondvliegen en heeft contact met andere vogels. Een vogel als huisdier zit vaak alleen in een kooitje en ziet alleen maar mensen. Ook deze dieren kunnen dus aanpassingsproblemen krijgen, en daardoor welzijnsproblemen.

Verantwoordelijk voor het dier

Een andere probleem voor huisdieren is dat mensen zich soms niet realiseren wat een verantwoordelijkheid het is om voor een dier te zorgen. Ze kopen bijvoorbeeld een hondje omdat dat ze 'leuk' lijkt, en dan moet die vervolgens minimaal drie keer per dag worden uitgelaten. En als je op vakantie gaat met het vliegtuig kan de hond niet mee. Wat dan? Elk jaar worden weer vele honden achtergelaten bij asiels. Van de ruim drie miljoen honden en katten in Nederland komen jaarlijks zo'n 80.000 in het asiel terecht. Die dieren zijn bijvoorbeeld achtergelaten, mishandeld of verwaarloosd. Ook dieren van mensen die niet langer voor hun dier kunnen zorgen, bijvoorbeeld oude mensen die naar een bejaardentehuis gaan, komen in het asiel.

Regels voor huisdieren

Om ervoor te zorgen dat mensen goed voor hun huisdier zorgen staat er in de GWWD een aantal regels. Zo is het bijvoorbeeld verboden 'aan een dier de nodige verzorging te onthouden', dus een dier te verwaarlozen. Verder wordt er op dit moment gewerkt aan een lijst met huisdieren die je mag houden. Staat een huisdier niet op die lijst, dan mag je hem ook niet houden. Daarbij zullen er regels komen voor de huisvesting en verzorging van de dieren die wel gehouden mogen worden. Daarnaast wordt er gewerkt aan regels voor het fokken met huisdieren. In de GWWD staan ook regels voor (mogelijk) agressieve dieren. Zo moeten bijvoorbeeld binnenkort

alle honden van vijf hondenrassen (zoals Rottweilers) een test doen. Deze test is bedoeld om te kijken of de hond niet te agressief is.

Verder gelden de regels over ingrepen uit hoofdstuk 3 ook voor huisdieren. Je mag bijvoorbeeld de vleugels van een papegaai niet leewieken (een stukje van het bot weghalen, zodat hij niet meer kan vliegen). En vanaf september 2001 mogen staarten van honden niet meer afgeknipt worden. Ook zijn er huisvestingsregels voor huisdieren die bedrijfsmatig worden gehouden. Deze regels gelden voor bijvoorbeeld asiels, dierenpensions en hondenkennels.

Katten in een asiel; ook hier moeten ze goed worden verzorgd.

Exotische huisdieren

Exotische dieren zijn dieren die van nature niet in Nederland voorkomen en nog niet lang in Nederland worden gehouden. Deze dieren kunnen als huisdier worden gehouden, of bijvoorbeeld in dierentuinen. Exotische dieren zijn vaak moeilijker te houden dan 'gewone' huisdieren. Het grootste probleem met exotische dieren is dat het verschil met hun natuurlijke omgeving en de Nederlandse huiskamer wel heel groot is. Hun welzijn kan daardoor ernstig worden geschaad. Vooral als hun baasje niet genoeg weet van huisvesting, voeding en verzorging van zijn dieren. Sommige exotische diersoorten zoals bijvoorbeeld apen en tijgers mag je helemaal niet thuis houden.

Brochure nr. 04

Zorgen voor dieren over de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Er is een levendige handel in producten van bedreigde diersoorten. Douanier met in beslag genomen opgezette dieren of delen daarvan.

Internationale regels exotische dieren
Veel exotische diersoorten worden in hun eigen land met uitsterven bedreigd. Doordat hun leefgebied wordt aangetast, maar ook door de handel. Exotische dieren worden in hun eigen land gevangen of gedood om ergens anders verkocht te worden. Bijvoorbeeld papegaaien of reptielen die hier als huisdieren worden verkocht, of krokodillen waar laarzen van worden gemaakt. Zo'n 150 landen hebben afspraken gemaakt om deze handel - en daarmee het uitsterven - tegen te gaan. Deze afspraken worden CITES genoemd. CITES is de afkorting voor Convention on International Trade in Endangered Species of wild fauna and flora (in het Nederlands: Overeenkomst inzake internationale handel van in het wild levende bedreigde dier- en plantensoorten). Op basis van deze afspraken mag je in Nederland - zonder vergunning - geen beschermde, of met uitsterven bedreigde exotische dieren verhandelen, bezitten of vervoeren. Voor exotische dieren die hier gefokt zijn, zijn de regels minder streng.

Exotische dierentuindieren

Ook exotische dieren in dierentuinen kunnen moeite hebben zich aan te passen aan hun omgeving. Aan het gedrag van dierentuindieren is duidelijk te zien of er welzijnsproblemen zijn. Als een olifant bijvoorbeeld steeds maar met z'n slurf heen en weer beweegt. Of als roofdieren steeds maar in hun kooi heen en weer lopen. Ze voelen zich dan niet goed in hun omgeving, ze vervelen zich. Hun verblijfsruimte is dan te saai en te afwijkend van hun natuurlijke omgeving. Als het gedrag van dieren eenmaal gestoord is, is het niet altijd mogelijk dat weer ongedaan te maken.

Om een betere omgeving te maken voor hun dieren, hebben dierentuinen steeds minder verschillende soorten dieren. In plaats daarvan hebben ze meer dieren van eenzelfde soort. Die soort heeft dan een grotere leefruimte, de dieren kunnen hun normale sociale gedrag beter uitvoeren en dus op een natuurlijkere manier leven.

Voorlichting is belangrijk om het dierenwelzijn te bevorderen. Als mensen niet weten hoe ze voor hun dieren moeten zorgen, kunnen ze het ook niet goed doen.

5. Voorlichting en onderzoek

Het maken van regels is niet de enige manier waarop het ministerie van LNV het dierenwelzijn wil bevorderen. Belangrijke andere manieren zijn voorlichting en onderzoek. Hierover lees je in dit hoofdstuk.

Voorlichting

Voorlichting is belangrijk om het dierenwelzijn te bevorderen. Met voorlichting kan kennis verspreid worden over gezondheid en welzijn van dieren. Zowel aan boeren als aan (toekomstige) huisdierbezitters. Want als mensen niet weten hoe ze voor hun dieren moeten zorgen, kunnen ze het ook niet goed doen. Door bijvoorbeeld voorlichting over verzorging en voeding van dieren kunnen mensen op een verantwoorde wijze met hun dieren omgaan. Daarnaast is er voorlichting nodig over de regels van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD). Zowel over de bestaande regels als de nieuwe regels die er bijkomen.

Onderzoek

Ook onderzoek is belangrijk voor dierenwelzijn. Het ministerie van LNV stimuleert en steunt onderzoek op verschillende gebieden:

wetenschappelijk onderzoek naar dierenwelzijn, maar ook onderzoek naar nieuwe, dier-vriendelijke productietechnieken. Bij onderzoek naar dierenwelzijn wordt onderzocht hoe je kunt zien wat het welzijn van een dier is, en hoe we het kunnen verbeteren. Bij dit onderzoek zijn onder andere ethologen (gedragsdeskundigen), fysiologen (deskundigen op het gebied van lichamelijke aspecten), ethici (deskundigen op het gebied van waarden en normen) en filosofen betrokken.

Bij onderzoek naar nieuwe technieken worden bijvoorbeeld nieuwe veehouderijsystemen ontwikkeld, of bestaande systemen verbeterd. Deze nieuwe technische ontwikkelingen worden in de praktijk getoetst in het zogenaamde Praktijkonderzoek. Zo heeft het Praktijkonderzoek Varkenshouderij verschillende huisvestingssystemen voor varkens onderling vergeleken. En heeft het onderzoek verricht naar materiaal dat kan dienen als afleiding - een soort speelgoed - voor biggen en vleesvarkens. Op dit moment wordt er onder andere onderzoek gedaan naar verschillende huisvestingssystemen in de biologische varkenshouderij.

Brochure nr. 04

Zorgen voor dieren over de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Meer informatie

Organisaties

Dierenbescherming
www.dierenbescherming.nl
Veehouderij
veehouderij.pagina.nl
Dierentuinen
www.dierentuinen.net

Brochures

Biotechnologie
Biologische landbouw
Deze zijn aan te vragen bij de infotiek van
het ministerie van LNV: 070 - 3784062 of
infotiek@dv.agro.nl

Ambtelijke stukken

Gezondheids- en welzijnswet voor dieren:
www.minlnv.nl/dierenwelzijn/intrtdw.htm

Wegwijzer besluiten:

www.minlnv.nl/thema/dier/welzijn
Besluit Biotechnologie bij dieren:
[www.minlnv.nl/thema/dier/biotech/
inftdb.shtml](http://www.minlnv.nl/thema/dier/biotech/inftdb.shtml)
CITES:
www.minlnv.nl/infomart/regeling/cites/
Beleids thema veehouderij:
[www.minlnv.nl/thema/dier/veehoud/
intrtmm.shtml](http://www.minlnv.nl/thema/dier/veehoud/intrtmm.shtml)

Helpdesks

Helpdesk Gezelschapsdieren: voor vragen
over gezelschapsdieren: het Expertisecentrum
Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (EC-LNV),
tel. 0318 - 671 400.

Brochure nr. 04

Zorgen voor dieren over de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

Colofon

Den Haag, juni 2000

Uitgave:

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en
Visserij, Directie Voorlichting

Tekst:

Boukje Klinker, Nawwara

Foto's:

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en
Visserij
Fotobureau Mieke van Engelen

B13633